

BEMUTATKOZIK A TATAI MÓRICZ ZSIGMOND VÁROSI KÖNYVTÁR

Könyvtáros szemmel ilyen a tatai városi könyvtár 1992-ben

Megyei szakmai fórumunk felkérésének - hogy mutatkozzunk be, mondjuk el, milyen a tatai könyvtár, hogyan élünk ebben az igen változó és kulturálisan egyre devalválódó világban - szívesen tettünk eleget.

Jó szerkesztői ötletnek tartjuk a bemutatkozásokat, hiszen ahány város, annyiféle könyvtár. A városok jellege, lakóinak összetétele, kulturális színvonalának mércéje, területi kisugárzása és nem utolsósorban történelmi öröksége határozza meg alapvetően, hogy az eddig kialakult könyvtár megérdemli-e a városi elnevezést.

Mielőtt a könyvtárról, annak történetéről szólnék, szeretném röviden bemutatni Tatát úgy, ahogyan íróink látták városunkat. Kazinczy Ferenc 1803-ban a következőket írta *Pályám emlékezete* című művében:

„Neszmély körüi virradók fel május 21-dikén, s szekerembe két feketét foga a postakocsis. Tatát akarám látni, méltán elhíresedett kertje miatt. Vízi partiái gyönyörűek, s forrásai gazdagon bugyogtatják buborékjaikat. Talán szükek gyepiaczai.”

Majd százötven évvel később Boldizsár Ivánt is megejtette a város szép fekvése, még fellelhető múltjának emlékei.

„Tata az ország egyik legszebb, meghitten kedves városa. Alig hetven kilométernyire van Budapesttől, ám az emberek a hétvégén mégis inkább a hosszabb balatoni utat választják. Tatának is van tava, ha nem is vetekedik a Balatonnal, de maga a város, parkjaival, kedves és ódon utcáival, főképpen pedig várkastély-múzeumával sűrítve adja azt, amit a Balatonon száz négyzetkilométer területen elszórva lehet megkapni. Amíg elgondolom azt, hogy minden győri, sőt bécsi utazó is áthalad a városon, és legtöbbször nem áll meg, akkor nehéz kifürkészni az utazás és idegenforgalom lélektanának rejtélyeit. Én mindig megállok Tatán, legtöbbször Nyugat-Európából hazajövet. Igyekszem beosztani a hazaérkezés napirendjét, hogy maradjon egy órácskám a belső, történelmi, emlékező hazatérésre. Nyaranta először beugrom a tatai tóba, melyet az idevalósiak öreg-tónak neveznek. Vízének hűvössége az ausztriai tavakéval, bársonyos érintése a Balatonéval vetekszik.

Első utam az Oratornyhoz vezet. Ezt mindenki látja kocsiból is: nyolcszögletű, különös faépület, Magyarországon egyedülálló. Érdeemes megállni a tövében, és élvezni a faszerkezet egyszerűségét és az arányok nemességét. Azután megnézem a Béke tér késő barokk házsorait, majd a malmokat a Bartók Béla út és az Öreg-tó között. Külön élvezem a nevüket, az egyiké „Cifra”, a másikat egyik úttól a másikig mindig elfelejtem: „Nepomucenus”. Persze hogy rokona a kétszáz éves Nepomuki hídnak. Olyan város ez, hogy még a vágóhídja is barokk, két évszázados népkertjében pedig öt kerti lakot rejteget, természetesen barokk mindahány, nem is szólva hat műromról, melyek már 1801-ben a kor ízlése szerint álromnak épültek.

Így amikor már kellőképpen eltataiasodtam, lassan és komótosan beballagok a barokk kapu félkörívén át a gótikus várkastély erődrendszerén békésen áthatolva a kastély aljáig. Templomokban maradt Magyarországon ilyen szép és gazdag csúcsíves ablaksor, világi épületben alig. Az Esterházyak volt várkastélya önmagában, külsejében és belsejében is múzeum, de kiállításait újra meg újra érdemes megnézni, mert őrzői gondoskodnak a változatosságról.

Amikor már így azt hittem, hogy valóban otthonos kültag vagyok Tatán, most június elején kiderült, hogy évente két-háromszor is elmentem a várkastély felé befordulóban az új művelődési ház mellett. A maga nemében, acélvázaz, üvegfalú, betonlépcsős stílusban ugyanolyan kiváló alkotása a modern építőművészeinek, mint a régi várkastély a gótikusnak. Az építőművész helyesen ismerte fel, hogy a művelődési házak egyik fő vonzereje bensőséges szerkezetük lehet, és ezért a belsőudvaros, átriumos megoldást választotta. A négy üvegfal kedves belső teret vesz körül...

Könyvnapot tartani jöttem ide, író-olvasó találkozóra, de most legszívesebben leülnék a pitvar sarkában - igaz, előbb felmennek a könyvtárba és kölcsönöznék egy új könyvet Csak megállnak még az előcsarnokban, ahova a tatai könyvesbolt és az esztergomi antikvárium teljes hadfelszereléssel vonult ki, és ajánlja az idei könyvhét kétszáz könyvét, s mellette régen elfogyott újdonságokat és hosszú ideje vadászott régebbi és újabb kelendő könyveket." (Boldizsár Iván: *Szépecske haza*. Bp. 1978.)

A mai tatai könyvtár állományát, összetételét - ahogy az országban számos helyen - főleg az elmúlt negyven év könyvtermése, könyvkiadási politikája adja, adta. Az 1945 előtti könyvtárakból, könyveikből szinte semmit sem

örököltünk.

Tata első említésre méltó könyvtára az 1746-ban Tóvároson letelepedett Kapucinus-rend talajdonában lehetett, amelyet Balogh Ferenc, Esterházy teljhatalmú jószágkormányzója alapított. (A város történetét kutatóknak ez igen érdekes téma lehet még 1)

1765-ben létrejött a piarista gimnázium könyvtára 139 kötetel, Tapolcsányi Gergely rendfőnök szervezésében. Néhány megmaradt kötete még megcsodálható az Eötvös József Gimnázium könyvtárában.

A tatai Esterházy kastélyban is létezett könyvtár. Korabali kép tanúskodik erről, no meg néhány kötet a Komárom-Esztergom Megyei Múzeumok Igazgatóságának könyvtárában. A könyvtár összetételéről tudjuk, hogy gazdag zenei, színház-történeti, művészeti anyaga volt.

A két világháború között harminc egyesület, olvasóköri stb. működött Tatán és Tóvároson - a két települést csak 1938-ban egyesítették Tatabánya néven -, s valamennyi egyesület tartott fenn könyvtárat. Közülük talán az egyik legértékesebb az Ipartestületé volt, ennek könyvtárosa néhai Harcsa Lajos, az asztalosságok doyenje is volt.

1949. szeptember 18-án - a megyében elsőként - megkezdte működését a tatai népkönyvtár a Kossuth tér 10. szám alatt. A tatai népkönyvtár könyvtárosa id. Horváth Géza - a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár Szabó Ervin-díjas, nyugállományba vonult igazgatója volt. „Kölcsönző órákat minden csütörtökön délután 5-7 óráig és vasárnap délelőtt 11-12 óráig tart. Tagsági díj 1 Ft/év.” Az induló állomány 3000 kötet, amely a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium ajándéka. 1952 augusztusában megalakult Tatabányán a Komárom Megyei Könyvtár, Tatán pedig tovább fejlődött a könyvtár a szokásos módon, követve a különböző közigazgatási változásokat, így községi, városi, járási könyvtárnak nevezik.

Változást az 1969. év hozott. Felépült a művelődési ház, alultervezett könyvtárral, raktár nélkül, de a korábbi állapothoz képest ez is jelentős előrelépés volt. 1969. április 4-én avatták fel az épületet. Azóta is a fent említett teherrel dolgozunk, most már szinte elviselhetetlenül nehéz körülmények között.

Az eltelt időszakban hihetetlen változásokon ment át a könyvtár megítélése. A könyvtáros szakma új területekkel bővült, és egyre inkább előtérbe kerül az információk közvetítése, a naponta növekvő ismereteket képtelenség a hagyományos módon feltárni és közreadni.

A könyvtár megalakulásakor még egy könyvtáros és egy adminisztrátor valamennyi munkafázist - a leltárba vételtől a kölcsönzésen keresztül a szervezésig - el tudta végezni. 1992-ben nyolc főhivatású könyvtáros dolgozik a könyvtárban, és két fő tiszteletdíjas látja el Agostyánban és Kertvárosban a fiókkönyvtárosi teendőket.

Az állományunk 125 000 egység, értéke: 6 441 000 forint. A könyvek mellett folyóiratok nagy választékát - az országos irodalmi- és egyes szakmai folyóiratok régebbi évfolyamait kötetve - bocsátjuk az érdeklődők rendelkezésére. Audio-vizuális dokumentumaink igen népszerűek, beszerzésük azonban egyre költségesebb.

1980. január 1-jétől Tata és a városkörnyéken működő községi könyvtárak központi ellátórendszer hoztak létre. Az akkori irányítás arra ösztönzött minden módszertani központot, hogy gazdasági társulást alakítsanak az adott jogi lehetőségek között, központilag történjen a szervezés. Ehhez a munkához az első években komoly összegekért lehetett pályázni, így jutott a tatai könyvtár gépkocsikhoz, létszámokhoz, valamint jelentős pénzhez az állomány kiépítéséhez, fejlesztéséhez. A központi ellátórendszer megszervezése, működtetése a könyvtárosok számára komoly szakmai feladatot jelentett.

Az ellátókörhöz csatlakozott községek - Agostyán, Baj, Almásneszmély, Naszály, Szomód, Dunaszentmiklós, Tardosbánya, Vértestolna - állományát leltárilag átvenni és katalogizálni kellett azért, hogy az állományépítés zökkenőmentes legyen. Időközben az ellátórendszerhez csatlakozott Baj és Tardosbánya iskolai könyvtára és Kocs községi könyvtára is.

A rendszerváltást követően, az önkormányzati törvény értelmében, területi munkánk megszűnt. Az ellátórendszer továbbra is működik - szigorúan gazdasági alapon. Szakmai munkát külön díjazásért végzünk, a kiszállásokat is az önkormányzatok oldják meg.

A községi könyvtárak módszertani, szakmai gondozásának megkérdőjelezése, és a rendszerváltást követő megszűntetése az iskolai könyvtárakat is elérte. 1982-1989 között könyvtárunk a tanácsi közművelődési könyvtárakon kívül a város és a környék iskolai könyvtárainak is szakmai gondozója lett. Sikertelenül egy ténymegállapító, problémafeltáró felmérést készíteni a pillanatnyi állapotról, majd rendszeres látogatások során szinte valamennyi iskolai könyvtárban megtörtént az állomány megtisztítása, átvilágítása. Jól működött az évek során az iskolai könyvtárosok szakmai munkaközössége, ahogy a községi könyvtárosoké is.

1992 eleién újraszerveződött az iskolai könyvtárak szakmai irányítása. A Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Intézet igazi gondozója lett a területnek. Ez sajnos nem mondható el a közművelődési könyvtárakról.

Véleményünk szerint a központi állományalakítás jó módszer, különösen most, hogy a magyar könyvpiac szinte áttekinthetetlen, a könyvtárak az eget súrolják, az önkormányzatok roskadoznak a rájuk zúduló terhektől. A mind szélesebb rétegeket érintő életszínvonalcsökkenés egyre több embert kényszerít arra, hogy lemondjon az általa megszokott napilapról, folyóiratokról, az Ot érdeklő könyvekről, és kénytelen felkeresni a lakóhelyéhez legközelebbi nyilvános könyvtárat.

A tatai népesség közel 13 %-a rendszeres, beiratkozom olvasónk, vagyis minden nyolcadik állampolgár használja a könyvtárt 66 ezer egységnyi dokumentumot kölcsönöztünk az elmúlt évben. Egy olvasó regisztráltan 21 dokumentumot (könyv, folyóirat, kazetta, hanglezem, videó) vitt el egy meghatározott ideig.

Az 1969. évi költözés óta igen rangos irodalomnépszerűsítő munkát végeztünk. Vendégkönyvünk tanúsága szerint az irodalmi élet színe-java járt Tatán. Örkény Istvántól Czine Mihályig, Karinthy Ferentől a szlovákiai magyar íróig, Dobos Lászlóig.

„Könyvtári beszélgetések” címen sorozatot indítottunk az embereket foglalkoztató történelmi, politikai, művészeti kérdésekről. A sorozat vendégei voltak: Balogh Sándor, Veress D. Csaba, Gergely Jenő, Juhász Gyula történészek, számos folyóirat szerkesztője: *Élet és Irodalom*, *Olvasó Népert*, *Új Forrás*, népszerű újságírók: Ipper Pál, Pállfy

József, Mester Ákos, Sugár András, Kondor Katalin, Aczél Endre, Heltai András, Hajdú János.

„Polpresso” címen a múzeumi szervezettel és a művelődési központtal együtt - több éven keresztül - szerveztük az aktuális kérdésekről vitaestjeinket (Cigányság kérdése, egészségügy helyzete, kulturális ellátás stb).

Ma, 1992-ben, az ilyen jellegű rendezvények megszűntek. Költségvetési keretünket elsősorban az intézmény működési feltételeinek biztosítására, fenntartására és állománybeszerzésre fordítjuk, rendezvényekre már nem jut belőle. Viszont szívesen adunk otthont más szervezetek, pártok, egyesületek olyan rendezvényeinek, programjainak, amelyeken azok tagságán kívül olvasóink és a város minden érdeklődő polgára részt vehet. Így két éve helyet adunk az MDF Fórum klubjának. A rendezvények érdekesekek, vitára ösztönzők, méltán népszerűek a városban.

Napjainkban egyre többen keresik fel a könyvtárat információért. A nap mint nap felmerülő igények gyors és pontos kielégítése érdekében már - részben önerőből, részben támogatással - vásároltunk egy IBM XT számítógépet, amely mára már önmagában nem elegendő. Helyi pályázatból — 300 000 Ft értékben — ebben az évben növelni tudjuk gépparkunkat, megrendeljük a Kartoték számítógépes jogszabálynyilvántartó rendszert.

A közhasznú információk gyűjtése, mint feladat a szakmán belül is sok vitára adott okot. Könyvtárunk azon az állásponton volt és van, hogy egy kisváros lakosságának érdekeit figyelembe véve, külön intézményhálózat létrehozása nélkül, a könyvtárban amúgy is megtalálható információk bázisra épülve, azt kiegészítve a feladatot a könyvtár el tudja látni. Nyitottságánál fogva az információk szolgáltatása is biztosított mindenki számára. A könyvtár „nyeresége” annyi, hogy intézményünket azok is felkeresik, akik egyébként nem jönnének hozzánk.

1988-ban kezdtük el gyűjteni az adatokat melyek az évek során kettéváltak. Egyik fele olyan jellegű, amely mindenkit érdekelhet az ittlakókat és az idelátogatókat egyaránt. Ilyenek például a közművelődési intézmények, üzletek nyitvatartása, az orvosi szakrendelések, a városra vonatkozó társadalmi, politikai információk. Ezek megjelenési formája az immár negyedik éve kiadott *Tatai Zsebkönyv*. Az információk másik felét az úgynevezett „humán” információk adják. Ide tartoznak a korrepetitorok, betegápolók, szociális gondozók, nyelvtanárak stb. Róluk és az adatbankunkban szereplő valamennyi információról személyes, vagy telefonon történő érdeklődésre tájékoztatást adunk. Információinkat díjmentesen szolgáltatjuk. Eddig sikerült a zsebkönyvet is minimális áron árusítani (50 Ft). A pályázaton nyert összeg és a reklám ára eddig fedezték a nyomdaköltségeket. Úgy érezzük, vállalkozásunkkal is a város és lakosainak érdekeit szolgáljuk.

Szolgáltatásaink körét bővíti a fénymásolás. Jelenleg két gyorsmásológépet üzemel, amelyeket ugyancsak pályázaton nyertünk.

A könyvtári munkának egy igen fontos területéről még nem szóltunk, ez a helyismereti tevékenység. Az 1970-es évek elején kezdtük a gyűjtemény kialakítását, a kezdeti években külön, rendszeres tanácsai céltámogatással. A gyűjtés kapcsán szólni kell néhai Pastinszky Miklós dömösi műgyűjtőről. Az Ő segítségével sikerült egyrészt az olvasótermi állományunkat kiegészíteni, olyanná tenni, hogy valóban büszkének lehetünk rá. Már akkor megtalálhatók voltak nálunk azok a kézikönyvek, melyeknek hasonló kiadása most jelenik meg: *Pallas*, *Révai*, *Új Idők lexikona*, Borovszky sorozat stb. A helytörténeti gyűjtemény beszerzésében is döntő szerepe volt a kezdeti időkben. Egy 1989-es megyei szakmai vizsgálat jegyzőkönyvéből idézek: „A városi könyvtár helytörténeti gyűjteménye, hasonló állományrészeinek sorában értékét, tervszerűségét, feltártságát és használhatóságát tekintve a legrangosabbnak tekinthető.” Az állomány összetételét nézve a két világháború közötti anyag a leggazdagabb, ekkor jelent meg számos alapvető munka a városról. Ennek is megvan a maga magyarázata: a harmincas években tért vissza szülővárosába dr. Magyary Zoltán, európai hírnévű tudós, szervező, közigazgatási szakember. Az Ő és az általa képviselt intézet, a Közigazgatástudományi Intézet segítségével - alapvető szociológiai felmérések alapján - adták közre *A közigazgatás és az emberek* című könyvet (Véleményem szerint azóta sem látott a könyvpiac ilyen jellegű művet) Ugyancsak Magyary professzor felkérésére készült el Fél Edit *Kocs 1936-ban* című néprajzi monográfiája, melyet a kocsói önkormányzat most jelentetett meg hasonló kiadásban.

Könyvtárunk 1976-tól gyűjti és dolgozza fel a magyar sajtóban Tatáról megjelent cikkeket. Az anyagot időrendben tároljuk, a cédulakatalógus téma szerint. A felhasználók köre igen tág, de tény, hogy a diplomázók használják a legtöbbet 1989-ig a Városi Tanács fizette elő a Magyar Hírdetőnél, ezt az új városi vezetés megszüntette. Azóta a figyelt folyóiratok köre a könyvtárba járó periodikákra korlátozódott. A témafigyelést magunk végezzük. Ez a munka a kollégák számára a tájékozottság előnyét jelenti, viszont időigényessége miatt - a lecsökkent létszámot is tekintve - túl sok pluszmunkát igényel.

A városi könyvtár mindenkor nyitottságával, a személyi feltételek optimális biztosításával (szakképzett könyvtárosok, fluktuáció szinte ismeretlen Tatán) messzemenően alkalmazkodott és alkalmazkodik a felmerülő igényekhez. Így lettünk a háttérintézménye az 1976-ban állami segítséggel megalakult Tata Barátainak Köre Egyesületének. Az „állami irányítás” azóta rég visszavonult az egyesületek életéből. Az egyesület éli a maga életét városvédőként, városépítőként, környezetvédőként Alapító okirata alapján az egyesület valamennyi dokumentuma, hagyatéka stb. a városi könyvtár tulajdonába kerül. Az egyesületen keresztül hihetetlenül széles körű kapcsolatrendszerre tettünk szert, volt piarista diákokra, Tatáról elszármazottakra, akik szívesen áldoznak a városért. A könyvtár presztízsét növeltük és növeljük azzal, hogy részünk volt például a Keresztelő Szent János szobor visszaállításában vagy a Magyary tudományos ülésszak szervezésében, emléktáblák elhelyezésében (pl. Fekete Lajos). Az évente megjelenő egyesületi évkönyv - mely mindig tartalmaz helytörténeti írásokat - sem jelenne meg a könyvtárosok közreműködése nélkül. Sok időt és energiát adunk, és biztosítjuk a folyamatosságot, ezzel nyer a város kulturális élete, és a könyvtárnak is jó propaganda.

Az eddig elmondottak eléggé „csevegésre” sikeredtek, de talán kedves könyvtáros kollégáim elnézik nekem, hiszen harminc éve dolgozom a pályán, sok a személyes emlékem, és az elmúlt évtizedekben annyi könyvtári beszámolót írtam, hogy úgy éreztem, ez a bemutatkozás egy kissé rendhagyó lesz, statisztikai adatok nélkül.

Kocsis Lászlóné
könyvtárigazgató

Az MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének hírei

Kedves Kollégák, Tagtársak!

1992. április 6-án megtartottuk az idei első taggyűlésünket, amelyen a vezetőség számot adott az 1991. évi munkáról, szervezetünk pénzügyi helyzetéről; ismertettük az 1992. évi munkatervre a javaslatunkat; a taggyűlés elé terjesztettük a Szervezeti és Működési Szabályzatunkat, valamint javaslatokat tettünk az 1992. évi egyesületi kirándulásra.

A beszámolóból röviden: befejeztük a regisztrációt, bankszámlát nyitottunk, majd a taggyűlés által elfogadott munkaterv alapján dolgoztunk. 1991-ben kétszer volt taggyűlés. A vezetőség minden alkalommal rövid megbeszélést tartott, amikor valamilyen okból (pl. igazgatói értekezlet, megyei továbbképzés) találkozott, ezenkívül a nyár folyamán egyszer ültünk össze a tatabányai városi könyvtárban.

Képviseletünk tagságunkat az egyesületi rendezvényeken, részt vettünk a vándorgyűlésen (nem egyesületi pénzből), összegyűjtöttük és továbbítottuk a tagdíjakat. Rendszeresen hírt adtunk munkánkról a TÉKA/TÉMA-ban.

Együttműködésünk keretében a Magyar Népművelők Egyesületével közösen levelet írtunk a polgármestereknek, amelyben kértük, hogy ne szüntessenek meg könyvtárakat olyan településeken, ahol ez az egyedüli művelődési lehetőség.

Kirándulást szerveztünk Bécsbe, melyhez szervezetünk tagonként kb. 900 Ft-tal hozzájárult.

Az elmúlt év a MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezet vezetőségének tanulóév volt. Nem lehettünk biztosak abban, hogy a tagdíjakon kívül lesz-e egyéb anyagi forrásunk, nevezetesen, hogy a megyei önkormányzat támogat-e majd bennünket. Nagy örömről 1991 végén 50 000.-Ft-ot utaltak át a számlánkra.

Néhány szót kell szólnom személyes félelmeimről, aggályaimról, melyek akkor merültek fel bennem, amikor az elnöki posztra jelöltek. Itt konkrétan arra gondolok, hogy felvetődött bennem a kérdés: ellátható-e ez a poszt olyan körülmények között, mint az enyém: távolabb a megye központjától, őskori telefonhálózattal megvert városban, gépkocsival nem rendelkező intézmény vezetőjeként, romló intézményt és egyéni anyagi háttérrel. Az eltelt egy év után azt mondhatom, hogy a valóságban azért valamivel jobban sikerült a dolgokat megoldanunk, mint reméltem, s talán a közeljövőben Komáromban átadásra kerülő digitális telefonközpont valamelyest javítani fog ezen a helyzeten.

A beszámolót a taggyűlés egyhangúlag elfogadta.

Az alábbiakban közzétesszük az 1992. évi munkatervi javaslatunkat, melyet egy kiegészítéssel a taggyűlés szintén egyhangúlag elfogadott. A kiegészítés arra vonatkozott, hogy a Könyvtári Héten szánjunk rá egy délutánt, és beszélgesünk el egymással kicsit hosszabb ideig.

A MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének 1992. évi munkaterve:

1. 1992-ben is figyelemmel kísérjük a megjelenő pályázatokat, alapítványokat. Amennyiben alkalom adódik, pályázunk, mint egyesület.

2. Figyelemmel kísérjük a megyénkben lévő könyvtárak helyzetét. Képviseletünk tagságunk érdekeit.

3. Segítséget nyújtunk a tagság szakmai és társadalmi tájékozottságának mélyítéséhez:

a) Részt veszünk a hagyományos, évi két alkalommal rendezendő megyei továbbképzésben, hozzájárulunk a felkért előadók tiszteletdíjához.

b) Anyagilag is segítjük tagjainkat, hogy az 1991. évi sárospataki vándorgyűlésen minél többen részt vehessenek.

c) Közreműködünk a Könyvtári Hét szervezésében.

d) Beszélgetést szervezünk a MKE vezetői közül valakivel, egyesületi délután keretében, e)

Évi két alkalommal taggyűlést tartunk, f) Rendszeresen tájékoztatjuk tagjainkat az egyesületi hírekről a TÉKA/TÉMA-ban.

4. Elkészítjük a Szervezeti és Működési Szabályzatunkat. Megküldjük véleményezésre az MKE Ellenőrző Bizottságának.

5. A tagdíjak beszédésekor igazolványt állítunk ki tagjaink számára, melyet a MKE főtítkárával érvényesítettünk.

6. Tapasztalatcserével egybekötött kirándulást szervezünk (Salgótarján ill. Graz, a tagság döntése szerint)

7. A könyvtári témában megjelenő legjobb írás(oka)t a Könyvtári Héten jutalmazni fogjuk.

Kedves tagtársak!

Az egyesületi tagdíj változatlanul az ez évi (1992. januári) bruttó bér 2 %-a. Kérem, hogy akár egyénileg, akár intézményenként összegyűjtve postai utalványon Horváth Géza címére a Megyei Könyvtárba küldjétek. Miután a pénz megérkezett, kiállítjuk a tagsági igazolványt, melyet érvényesítés után eljuttatunk a tulajdonosoknak.

Gondjaitokkal, problémáitokkal (vagy csak úgy) a vezetőség bármelyik tagját kereshetitek: Tatabányán Rátvainét a Városi Könyvtárban, Pappné Németh Erikát és Horváth Gézát a megyei könyvtárban, Komáromban Horváth Veronikát a Jókai Mór Városi Könyvtárban. Sándor Lászlóné tatai kollégánónk, aki szintén a vezetőség tagja volt, elköltözött a fővárosba. Úgy döntöttünk, hogy nem kooptálunk helyette senkit, a hátralévő időben a munkát négyen végezzük el.

Baráti üdvözlettel:

Horváth Veronika
elnök

Majd Horváth Géza számolt be az egyesület gazdasági tevékenységéről, ezúttal a számadatokat közöljük:

Számokban:	Számla nyitástól:		
	1991.9.26	Tagdíj-bevétel	14 829
	1991.11.12	Kamat	18
	1991.12.16	Támogatás	50000
	1991.12.30	Kamat	828
	1992.1.15	1991. évi zárás	65 675

Ezután Rátvai Miklósné titkár ismertette a Szervezeti és Működési Szabályzatot, amelyet a tagság egyhangúlag elfogadott.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének szervezeti és működési szabályzata

I. A SZERVEZET

1.1 A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Komárom-Esztergom Megyei Szervezete az MKE területi szervezete, amelynek általános céljai megegyeznek a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Alapszabályaiban foglaltakkal.

1.2 A szervezet Komárom-Esztergom megyére kiterjedő illetékességgel működik. *Tagjai:* egyéni tagok, akik ebbe a helyi szervezetbe regisztráltatták magukat.

1.3 A szervezet vezetősége saját költségvetése alapján önállóan gazdálkodik.

1.4 A szervezet biztosítja a regisztrált tagjai számára:

- a tagságukból eredő szervezeti és egyéb jogok gyakorlását,
- egyesületi tevékenységük szervezeti kereteit,
- egymás közötti, illetve más területi szervezet könyvtárosaival való kapcsolatok fenntartását.

1.5 A szervezet megszűnik, ha a taggyűlés kimondja feloszlását, vagy ha az elnökség feloszlatja azt.

II. A TAGSÁG

2.1 A tagság akkor jön létre, ha magánszemély belépési szándékát írásban jelzi és az egyesület az alapszabály előírása szerint tagként nyilvántartásba veszi.

2.2 A tagságra, illetve annak megszűnésére a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Alapszabály II. fejezete az irányadó. (A tagság 3. és 4. §-ai.)

2.3 A MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének az az egyesületi tag lehet tagja, aki írásban kéri regisztrálását a szervezetbe.

2.4 Az egyéni tag *jogait* a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Alapszabály EL fejezet 5. §-ának 1. bekezdése, *kötelelességeit* a 2. bekezdés tartalmazza.

2.5 A szervezet mindenkor tagságát naprakészen nyilvántartja.

2.6 A tagságban bekövetkezett változásokról a tagdíjfizetés határidejére a MKE elnökségét tájékoztatja.

2.7 Nyilvántartja az egyesület más szervezeteihez regisztrált tagokat, akik tájékoztatást kérnek a szervezet rendezvényeiről.

III. A MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETE KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI SZERVEZETÉNEK MŰKÖDÉSE

3.1 A szervezet éves munkaterv szerint működik. A tagság véleményének megismerése után, a vezetőség tesz javaslatot a költségvetésre, munkatervre, amit a taggyűlés jóváhagy.

3.2 A szervezet folyamatosan tájékoztatja a tagságát az egyesület tevékenységéről, a szervezeten belüli eseményekről a *TÉKA/TÉMA* c. helyi szakmai lapban. Közvetíti és képviseli a tagság javaslatait, állásfoglalását az elnökségnél.

3.3 A szervezet működéséről a vezetőség az éves taggyűlésen beszámol, valamint az elnökség mindenkor előírásai szerint tájékoztatja a MKE központi szerveit.

IV. A TAGGYŰLÉS

4.1 A taggyűlés a szervezet legfelsőbb szerve.

4.2 A taggyűlést szükség szerint, de legalább évente egyszer össze kell hívni. Ha a tagság írásban megindokolja az erre irányuló kérést, a taggyűlést össze kell hívni.

4.3 A taggyűlésen szavazati joggal vesznek részt a szervezetben regisztrált tagok. Tanácskozási joggal vehet részt a taggyűlésen az egyesület minden tagja, valamint a szervezet elnöke által meghívott vendégek.

4.4 A taggyűlés határozatképes a tagok több, mint a felének jelenléte esetén: 50 +1 %.

4.5 A határozatképtelenség miatt elhalasztott taggyűlést harminc napon belül újra össze kell hívni. Az ismételten összehívott taggyűlés az eredeti napirendbe felvett kérdésekben a jelenlevők számától függetlenül határozatképes.

4.6 A taggyűlés határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza, a jelenlevők kétharmadának szavazata szükséges azonban az SZMSZ jóváhagyására és módosítására, illetve a feloszlítás kimondására.

4.7 A taggyűlés hatáskörébe tartozik:

- a szervezeti SZMSZ-nak megállapítása és módosítása
- a szervezet vezetőségének megválasztása
- a szervezet képviselőjének megválasztása a tanácsba
- a szervezet küldötteinek megválasztása a küldöttközgyűlésre
- a szervezet gazdálkodásának, költségvetésének meghatározása
- a vezetőség beszámolójának elfogadása
- dönt mindazon kérdésekben, ügyekben, amelyeket az elnökség és a szervezet vezetőségének határozata a taggyűlés hatáskörébe utal.

V. A VEZETŐSÉG

5.1 A taggyűlés közötti időszakban a szervezet ügyintéző és képviseleti szerve, amelyet a taggyűlés egy választási időszakra választ:

- a vezetőség 5 tagból áll, munkáját az elnök irányítja
- a vezetőségi tagok közötti feladatmegosztásról a vezetőség maga dönt
- a vezetőség működési módját a SZMSZ, illetve az ügyrendi szabályok határozzák meg
- gondoskodik a szervezeti és működési szabályzatban foglaltak és a taggyűlés határozatainak végrehajtásáról
- dönt a szervezetet érintő mindazon ügyekben, amelyeket az alapszabály és az SZMSZ nem utal a taggyűlés hatáskörébe.

VI. A TISZTSÉGVISELŐK VÁLASZTÁSA

6.1 A választás négy év időtartamra, titkosan történik.

6.2 A szervezet vezetőségét, külön az elnököt választja a taggyűlés.

6.3 A szervezet tagja egyidejűleg csak egy választott tisztséget tölthet be. Irányadó az MKE Alapszabály IX. fejezetének 17. §-ának 8., 9., 10., 11. bekezdése.

6.4 A szervezet vezetőségét és képviselőjét a tanácsból a taggyűlés hívhatja vissza.

6.5 A vezetőség lemondása, vagy visszahívása, vagy más ok miatt megüresedett hely betöltésére új tagokat hívhat be úgy, hogy a teljes létszámnak egyharmadát nem haladja meg.

VII. A SZERVEZET GAZDÁLKODÁSA

7.1 A szervezet bevételi forrásai:

- egyéni tagdíj, amelynek mértékét a küldöttközgyűlés határozza meg -jogi és magánszemélyek felajánlásai, hozzájárulásai
- költségvetési szervek rendszeres, vagy eseti támogatása
- gazdasági-vállalkozási tevékenységből származó jövedelem.

7.2 A szervezet a tagdíjakat évente egyszer beszedi és arról nyilvántartást vezet.

7.3 A szervezet pénzforgalmát pénzügyi szervnél nyitott számlán bonyolítja, az arról való kivét a vezetőség (az ügyrendben meghatározott) két tagjának aláírásával lehetséges.

7.4 A szervezet gazdálkodásáról az éves taggyűlésen ad számot a vezetőség.

VIII. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

8.1 A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének az előző vezetőség által készített SZMSZ-a hatályát veszti az új szabályzat elfogadásával.

8.2 Az új szervezeti és működési szabályzat a taggyűlés jóváhagyásával, és az MKE Ellenőrző Bizottságának egyetértésével lép életbe.

8.3 A szervezet ügyrendi szabályzatban rendezi:

- a választás lebonyolításának részletes rendjét
- a szavazás módját
- a gazdálkodás és a nyilvántartások szabályait
- a vezetőség tagjainak részletes feladatmeghatározásait.

8.4 Az ügyrendi szabályzatot a MKE Ellenőrző Bizottsága hagyja jóvá.

Horváth Veronika
elnök

Olvasóink véleménye a megyei könyvtárról

II.

Mit jelent nekem a könyvtár?

Ülök a megyei könyvtár csendjében a zeneszobában, fejemen hallgató, benne Mozart g-moll szimfóniája zeng. Igaz, csak a jobb fülemben, de valószínűleg bennem és műszaki érzékemben van a hiba, hogy nem tudom lobban beállítani. Elöttem kivételesen nem folyóirat, hanem üres papír, s tűnődöm a föladott kérdésen: Mit jelent nekem ez a könyvtár?

Nehezen tudom összeszedni, mert valóban sokat. Nagy szerencsém van, mert a városban én lakom legközelebb ehhez az épülethez az olvasók közül. Esőben, hóban is egy papucsban, pulóverben futok át az úton, ha időm engedi, s olvasni támad kedvem. Ujabbán szoktam rá, hogy ezt az élvezetet zenehallgatással is megtoldjam. Sajnos ennyi időm ritkán van. Inkább csak leemelek néhány folyóiratot elől az olvasóban, vagy hátramegyek a szakfolyóiratok köze egy-egy fél órára.

Ritkán jövök át cél nélkül, olvasgatni, inkább csak itt ragad az ember.

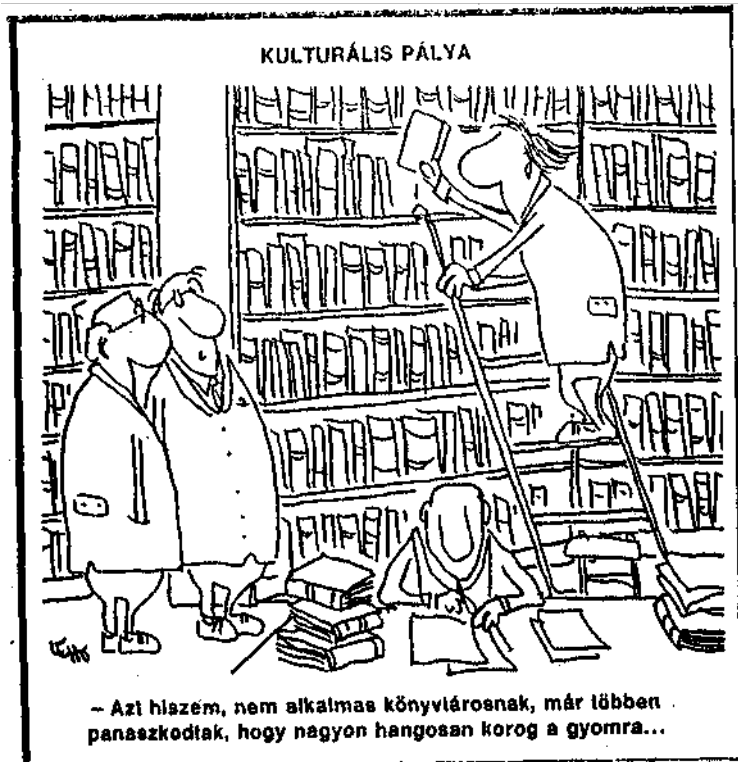
Nyáron a lakáskultúra órám tanításához gyűjtöttem itt anyagot (A most indult 9. osztály különleges tárgya.) Izgalmas feladat összeállítani egy eddig még nem tanított tanmenetet. Bőr, papír, fonál, virág, gyöngy munkához kerestem — s találtam — könyveket, folyóiratokat. Még a *Burda* új száma is megkaptam, annak utolsó lapjain is találtam jó ötleteket, leírásokat. A jó rajzokat, ötleteket aztán le is másoltattam itt. Igaz, fekete-fehérben a színes kép nem olyan mutató, de nem tudnám azt a sok könyvet egy-egy oldal kedvéért megvenni. (Jó, hogy a fénymásoló már a teremben van, nem kell másnapig várni a másolatra.)

Jöttem át sokat kertész mániám idején a modern kertészeti könyvek miatt is. Nem egyszer rohanok át szombaton, zárás előtti percekben egy-egy kötelező olvasmányért, amit feledékeny gyermekemnek már tegnapi ki kellett volna olvasni. S újabbán, hogy az iskolában kis csapatommal Mozart versenyre készülünk szombat este kunyerálok el a hétfőn hallgatózó lemezt, hogy kedden nyitásra becsszóra, és Isten bizony itt leszek vele. (Hátha valaki pont ezt szeretné hallgatni üdítő reggeli muzsikaként kedvenc napilapjának olvasása közben) Kislányom továbbtanulásához is itt bújjuk az iskolajegyzéket, a változó elhatározásokhoz. (Legutóbb nem találtam a szokott polcon. Az ügyeletes adta ide az asztaláról. — Szem előtt kell tartani — mondta — már három eltűnt - és látszott rajta, hogy ez az eltűnés nem is ritka itt. Lehangelő a kultúra házában.)

Jó barátságba kerültem időközben az itt dolgozókkal is. A legextrább kívánságomat is igyekeznek teljesíteni, s akik — nem tudom hogyan csinálják — öt perccel zárás előtt is ugyanolyan barátságosak mint egész nap.

Miben szorultam még segítségre? Itt kötötték be a házi műhelyben egyik dolgozatomat, és ... hát igen, már dolgoztak is helyettem.

Ugyanis ha magyar órán átjöttem diákjaimmal pl. Jókairól tanulván — a kedves gyermekkönyvtáros összegyűjtött nekünk 25-30 könyvet előre Jókaitól, Jókairól. És mesélt róla színesen, érdekesen, kikerestette az életrajzát lexikonból, s a többi művét a polcra. Elménydúsabb óra volt, mintha az iskolában én csak elmondtam volna mennyi könyvet írt a nagy mesemondó.

Szívesen jövök zenebarát koncertekre is hétfőnként, kedves, szinte baráti összejövetelnek tartom, mint évszázadokkal ezelőtt a házi muzsikát. Legutóbb az egykor Bányász (Volán) Szimfonikusok kamara együttesé zsugorodott zenekarát hallgattam. Színvonalas, jó műsor, szép este volt.

Már a 3. tétel muzsikál a fülhallgatómban. Magam sem gondoltam az írás kezdetén, hogy ilyen sokat nyújt nekem ez az intézmény! Úgy gondolom, ez a könyvtár a kultúra egyik utolsó ingyenes mentővára a városban, ahol — mint az országban mindenütt — már mindenért nagyon sokat kell fizetni. Szeretek idejárni.

Nagyné László Márta
Tatabánya

Textar tanfolyam Tatán

Komárom-Esztergom megye számítógépes alapismeretekkel rendelkező könyvtárosai lehetőséget kaptak rá, hogy megismerjék és megtanulják használni az INFOKER Kiszövevénykezet által készített TEXTAR szabadszöveges adatbázis kezelő programot. A TEXTAR ismerete lehetővé teszi a FSZEK könyvadatbázisának használatát, és előnyt jelent a már fejlesztés alatt lévő TEXTLB komplex könyvtári számítógépes rendszer alkalmazásakor.

Az április 6-10-ig tartó tanfolyamhoz a gépeket a Könyvtári Egyesülés biztosította, a helyet pedig a tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár. Előadónak Gerő Pétert, a FSZEK számítógépes osztályának vezetőjét kérték fel. A tanfolyamon tanultak elsajátításához számítógépismeretre (DOS-ismeretek) volt szükség, ennek esetleges hiánya nehézségeket okozott. A résztvevők között ezért felmerült egy DOS-tanfolyam megtartásának igénye is.

Szabadi Antal Tatabányai
Városi Könyvtár

RÓLUN KÍRTÁK „Szabad Madár”

Szabadidőközpont?

Az esztergomi Babits Mihály Városi Könyvtár egykoron híres volt színvonalas és pártállástól, világnézettől független rendezvényeiről. Ám — változnak az idők — és a pártharcok kiéleződésével, a hazai közélet eldurvulásával párhuzamosan a valaha pártatlanságáról és toleranciájáról híres esztergomi könyvtárban is — csakúgy, mint az ország más bibliotékáiban — a pártosodás „szelei” fújnak.

Esztergomban a helyzetet az teszi csehovian abszurdá, hogy ez az „elpártosodás” éppen a liberalizmus jegyében történik.

A deklaráltan SZDSZ-párti könyvtárigazgató, Nagyfalusi Tibor szellemi gyámkodásában a városi könyvtárban ütötte fel tanyáját a helyi, ún. „Liberális Klub”.

Megfordult már a klub vendégeként az SZDSZ szinte valamennyi megnyerő — és kevésbé illusztris — országosan is ismert képviselője, vezére, és hordószónoka.

Szinte már-már szabaddemokrata pártházzá válik a könyvtár, amit egyébként a folyóiratolvasó választéka is egyöntetűen tükröz. Liberális és ún. „független” lapokból a szó szoros értelmében Dunát lehetne rekeszteni, ám nincs *Magyar Fórum*, hiánycikk a *Ring*, a katolikus *Igen*, hiába keresi az olvasó a *Heti Kis Újságot*, a jobboldalinak tartott *Hunniát*, — urambocsá! — a „még jobboldalibb” *Szent Koronát*.

Sőt, hogy teljes legyen a liberális abszurdkomédia, még a magát szintén liberálisnak valló fideszes *Magyar Narancsot* sem találhatja meg az olvasó. A *Beszélő* meg a *Hócipő* viszont mindig frissen és üdén virít, mintegy csalogatván olvasóit: Szabad élet, szabad madár...

Szabad élet?...

Megkérdeztem e furcsa „liberális kultúrdiktatúrából” az esztergomi városi könyvtár igazgatója. Íme, Nagyfalusi Tibor véleménye: — Könyvtárunknak anyagi okokból nincs módja megrendelni olyan lapokat, melyekre — felméréseink szerint — egyébként sincs közönségigény. Réteglapokkal nem foglalkozhatunk. Különbösen is, hozzám, mint felelősen gondolkodó igazgatóhoz nem állhatnak közel olyan jobboldali lapok, mint pl. a *Hunni*. De a *Magyar Fórummal* is fenntartásaim vannak. ..Az *Új Magyarországot* még megtűröm, elvégre kell lennie egy emdéesefes (sic, az igazgató úr véleménye) újságnak is. Egyébként más könyvtárakban is hasonló a helyzet. Hogy megyei példát mondjak, a dorogi és a tatai könyvtárakban szintén működnek liberális klubok.

Nos, eddig az igazgató úr véleménye... Ahogyan azt mondani szokás, „no comment”. Legfeljebb annyit. Javasoljuk, hogyha továbbra is kitartanak e felettebb „liberális” álláspont mellett, hajtsanak végre egy mostanság rendkívül divatos névcserét. Azaz: a Babits Mihály Városi Könyvtár helyére írják ki: Szabad Madár Szabadidőközpont. Ha már egyszer „madárnak” nézik a kedves olvasót!

(*Új Magyarország, 1992. 91. sz. április 16. 6.1.*)

Dezső László

Tudósítónk:

Cserődi Attiláné — Arany János Városi Könyvtár, Dorog
György Károlyné — Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom
Kovátsné Várady Eszter — Babits Mihály Városi Könyvtár, Esztergom
Schenk Lászlóné — Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata
Sütőné Lohner Komélia — Városi Könyvtár, Nyergesújfalu
Szabolcsné Mészáros Éva — Városi Könyvtár, Oroszlány
Takács Anna — Városi Könyvtár, Tatabánya

A kéziratokat, híreket, eseményeket minden páros hónap 1. napjáig kérjük és várjuk!

Köszönettel:

a szerkesztők

Kiadja: a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya. V., Fő tér 2. sz. Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató
Szerkesztők: Tapolcainé dr. Sárny Szabó Éva és Schmidt József. Tb.MK. 46/92.